

Předložená práce se zabývá zajímavým, ale bezesporu obtížným tématem, který vzdoruje jednoduchému uchopení. Otázka, kdo je umělec vzrušuje odborníky i laiky odedávna. Téma je to lákavé z mnoha důvodů. Ty jakoby srozumitelnější důvody se opírají o zájem pochopit umělcovu osobnost a pomáhat ji včas podchytit a rozvíjet, ev. ji chránit před zbytečnými stresy apod. Důvody méně zřetelné vycházejí patrně už z pradávného lidského vzrušení daného vlastní přítomností fenoménu, který se vymykal chápání, který přesahoval každodenní zkušenost a býval i spojován se zvláštní přízní bohů.

Práce má obvyklé členění na část teoretickou a část praktickou. Autorka téměř nutně vychází z analýz, kdo je umělec. Prochází řadu kritérií, jako je profese, zájem, uznání okolím, vlastní naplnění, síla kontaktu s uměním apod. Nakonec si to autorka pro potřeby vlastního zkoumání musí definovat sama (s. 12 – vzdělání v oboru plus denní konfrontace s uměním ve smyslu jeho produkce).

Dalším širokým a uchopení se bránícím tématem je kreativita a mnoho faktorů se s ní spojující (osoba, proces, prostředí, produkt). Autorka prochází řadu studií a metaanalýz na toto téma a uvádí přehled výsledků, ze kterých (viz s. 16) vyplývají některé rozdíly skupiny spisovatelů a herců vůči jiným osobám. Z testu se jeví, že výsledky jsou víceméně připisované osobnostní charakteristice kreativity. Ale jistě není vyloučené (a původní studie jsem nečetl, takže detaily argumentace neznám), že se na zjištěných rozdílech podílí osobnost již nějak utvářená, determinovaná specifickou rolí oněch umělců ve společnosti. Jiná velká studie autorkou uváděná (Feist, 1998) uzavírá, že umělci více než vědci skórovali ve faktoru otevřenosti ke zkušenosti a níže ve svědomitosti. K tomu jen chci dodat, že obdobné výsledky jsme konstatovali při výzkum umělců a špičkových manažerů pomocí metody ROR.

Autorka se postupně zaměřuje na osobnost hudebníka (jak si to ostatně vytkla v názvu celé práce). Také zde prochází řadu výzkumů, ze kterých opět vystupuje závěr o varietě názorů různých výzkumníků. V procházení relevantní literatury si dala autorka značnou práci a tak je zřetelné, že v odborných diskusích jsou vedle sebe studie solidně metodologicky podložené a zdůvodněné a vedle nich názory (byť autorit) opírající se víceméně o osobní zkušenost, ovšem exaktněji nepodloženou. Na s. 28 autorka konstatuje, že „hudebníci mají zvláštní tvořivý aspekt osobnosti...“. Jako srovnávací skupinu má na mysli ne-hudebníky. Nutně se ptám: a jak by to bylo v jiných oborech umění?

A autorka pokračuje v přehledu výsledků dostupných studií a prochází jednotlivé vybrané osobnostní vlastnosti: introverzi-extraverzi; úzkost z vystoupení; dlouhodobou úzkost; nezávislost; intelektové schopnosti, citlivost, androgynie. A dále se autorka ještě věnuje osobnostním rozdílům podle povahy činnosti (studenti, učitelé, zpěváci, dirigenti, instrumentalisté různých nástrojů aj.). A všude se Aurora snaží v literatuře nalézt solidně vystavěné studie. V Přehledu teoretické části je vše ještě shrnuto. Značným problémem většiny studií je otázka kauzality – tedy, jestli jsou hudebníci (a obecně umělci) takoví, protože už příprava na jejich budoucí povolání (ev. již produkce umění) ovlivňuje tak či onak osobnostní strukturu, ev. naopak (tedy nakolik již existující osobnostní struktura determinuje výběr hudební dráhy apod.). Co si tom myslí autorka? To je totiž otázka, která čtenáře provází celou prací.

V empirické části autorka ověřuje některé zahraniční studie v našich podmínkách. Konkrétně porovnává skupinu konzervatoristů a gymnazistů metodou 16PF. Za pomoci diskriminační analýzy dospívá k podloženým rozdílům některých vlastnostech a pomocí analýzy variance srovnává skupiny hudebníků na konzervatoři. Získané výsledky autorka obšírně diskutuje a konstatuje, že její nálezy v podstatě odpovídají nálezům zahraničních studií.

Celkově považuji předloženou práci za velmi zdařilou a některé její části bych i navrhl k publikování (především části teoretické) např. v Psychologii pro praxi.

Práce splňuje požadavky na ni kladené a já ji doporučuji k obhajobě.

Navrhuji hodnocení: výborně

Praha 9.5. 2012

Jiří Šípek